

דף כג.

עין משפט א.

יו"ד סימן רסז סעיף פה

סה. עז. גר שמת ואין לו יורשים והיו לו עבדים, הגדולים זכו בעצמן והרי הם בני חורין^ט, והקטנים אין להם יד^ע לזכות בעצמן וכל הקודם זכה בהם.

הגה: ואם לא זכה בהם אדם אחר עד שגדלו אין להם תקנה^פ.

ח"מ סימן ערה סעיף כט

כט. כד. גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו, והיו בהם עבדים גדולים הרי קנו עצמם^צ בני חורין, והקטנים כל המחזיק זכה בהם.

עין משפט ב.

ח"מ סימן רמג סעיף א

א. המזכה לחבירו מתנה ע"י אחר כיון שהחזיק הזוכה בנכסים או בקרקע או שהגיע השטר לידו זכה המקבל, ואין הנותן יכול לחזור בו^ק. ואם המקבל אינו רוצה אינו מקבל^ר.

הגה: ראובן נדר לתת מתנה לשלוחו^ש של שמעון, יכול שמעון להוציאה מראובן דשלוחו של שמעון כמותו.

ס. מבריתא בקידושין דף כ"ג ע"א וגיטין ל"ט ע"א, וכמ"ד הלכה כאבא שאול.

ע. עיין תוס' בגיטין שם ד"ה קטנים.

פ. דבמיתת הגר לא פקע איסורא מהם כן גם כשגודלים, הגם שפקע מהם הממון כי זכו בעצמן, מ"מ איסורא מהם לא פקע דעכשיו אין מיתת האדון שיפקיע האיסור, כ"כ הרמ"ה בטור.

צ. מבריתא בקידושין כ"ג ע"א, דמיד שמת הגר נסתלק ידו מעליהם וזכו בעצמן כיון שהם גדולים. סמ"ע ס"ק ל"ח.

ק. רמב"ם פ"ד מזכיה הלכה ב', מגיטין י"ד ע"א.

ר. מב"ב קל"ח ע"א בכותב כל נכסיו לאחרים והיו בהם עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן.

ש. פירוש שנדר המתנה לשמעון לתת לו אותה ע"י שלוחו, סמ"ע ס"ק ג'. ולא מצי ראובן לומר לשמעון לאו בעל דברים ידידי את.

והט"ז כתב שאיירי כגון שהגזברים דיברו עם ראובן לידור לצדקה, ואותה צדקה היתה בשביל שמעון, ולא הודיעו לראובן שזה בשביל שמעון ונדר ע"י הגזבר לצדקה כיון שהגזבר מודה שזה עבור שמעון, יכול שמעון להוציאה מידו.

עין משפט ג.ד.

יו"ד סימן רסז סעיף כו

כז. לג. העבד קונה את עצמו בכסף או בראשי אברים או בשטר, כיצד קונה את עצמו בכסף, כגון שנתן אחד לרבו כסף ואמר לו ע"מ שיצא עבדך בו לחירות, כיון שקיבל הרב הכסף או שוה כסף יצא לחירות וא"צ דעת העבד ^ה.

כח. לד. ה"ה אם נתן אחר לעבד כסף ואמר לו ע"מ שתצא בהם לחירות, אם רצה האדון לקבל המעות יצא העבד לחירות, ואם לא רצה, לא קנה העבד הכסף.

הגה: וי"א דאף קונה עצמו בחליפין אם יש לו כלי לעשות בו חליפין ^א, כגון שנתנו לו לצאת בו לחירות.

עין משפט ה.

יו"ד סימן רסז סעיף מד

מז. נג. מסר לו השטר בפני עדים, או שהעדים חותמים בו ומסרו לו בינו לבין עצמו יצא בו לחירות.

וי"א שצריך שימסרנו לו בפני עדים ^ב, ואם אנו רואים אותו חתום א"צ שיבואו בפנינו עדי מסירה, שאנו תולין שבדין נמסר לו ^ג.

עין משפט ו.

יו"ד סימן רסז סעיף מא

מא. נ. כיצד העבד יוצא בשטר: כותב לו על הנייר או על החרס הרי אתה

ת. היינו אפי' בעל כרחו, ואין להקשות הרי אין חבין לאדם שלא מדעתו, דשאני כאן שבקבלת רבו את הכסף גרמה לו להשתחרר מאליו ואין אחרים חבין לו, אלא קבלת הרב הכסף והרב אינו עשה קבלת הכסף אלא לצורך עצמו. ט"ז מגמ'. ועיין בש"ך בס"ק מ"ג שהביא דדעת הרי"ף והרמב"ם דבעל כרחו לא מהני רק שלא מדעתו גרידא מהני. ובשטר לכ"ע בעל כרחו לא מהני כמו בסעיף מ"א.

א. עיין בח"מ סי' ר"ב ור"ג בדיון קניית חליפין. והש"ך בס"ק מ"ד הביא דעת התוס' והרשב"א מהרמב"ם דלא מהני בחליפין, דחליפין לא מהני אלא להפקיע שיעבוד אבל לא להפקיע איסורא, וכתב דדוקא כשאין בחליפין שוה פרוטה, אבל ביש בו שוה פרוטה מהני להפקיע גם איסורא, והוא בחליפין הניתנים בתורת דמים ע"ש.

ב. טור בשם התוס' דעדי מסירה כרתי, ועיין בחו"מ סוף סימן נ"א, ובאבן העזר סי' קל"ג. ג. כתב הט"ז בס"ק י"ז דאם אנו יודעים שלא נמסר בעדי מסירה אע"פ שחתמו עליו עדים לא יצא לחירות.

בן חורין, או הרי אתה לעצמך, או אין לי עסק בכך. ומוסרו לידו או לאחר בשבילו אפי' בלא ידיעת העבד, שזכות הוא לו שיוצא מתחת יד רבו לחירות, ואם מוחה ^ד בידו מלקבלו אינו יוצא לחירות.

דף כג:

יו"ד סימן רסז סעיף נה

עין משפט ב.

נה. סד. העבד מקבל עבור חבירו גט מיד רבו של חבירו, אבל לא מיד רבו של עצמו ^ה.

יו"ד סימן רסז סעיף כב

עין משפט ג.

כב. כז. כל מה שקנה עבד קנה רבו ^ו, בין שמצא מציאה או נתנו לו מתנה, בין שנתנה לו האדון בין אחר, לא זכה בה אלא לאדון בין גוף בין פירות, אפי' אמר לו הנותן ע"מ שאין לרבו רשות בה אני נותן לך אינו כלום, אלא א"כ יאמר לו אני נותן לך ע"מ שתצא בו לחירות ^ז.

הגה: ע"כ העבד אינו יכול לקבל מתנה אלא מאחר לרבו, או מרבו לאחר ^ח.

ד. ולא דמי לכסף בסעיף כ"ו די"א אפי' בעל כורחו של עבד יצא לחירות, ששם רבו נחא ליה בקבלת הכסף ומקנהו מדעתו, משא"כ בשטר. ש"ך ס"ק נ"ד.

ה. פ' לחבירו כגון ששניהם של רב אחד לפי שידו כיד רבו, ואע"ג שמקבל לעצמו מיד רבו, שם שאני דידו וגטו באין כאחד. ט"ז ס"ק כ"ב.

ו. ממשנה בב"מ דף י"ב ע"א, ובקידושין כ"ב ע"ב וכרבי מאיר אליבא דרב ששת, כ"כ התוס' והרא"ש, או כרבנן אליבא דר"א כמ"ש הרי"ף שם דשווים בדין זה, וכך כתב הרמב"ם בפ"ד מעבדים.

ז. וכשנותנו לרבו יצא בו לחירות, וע"מ שתצא בו לחירות לא נתן כלל לעבד ומהני, אבל ע"מ שאין לרבו רשות הרי נתן לעבד רק שמתנה תנאי ובוזה לא מהני, כי כבר העבד קנאו ומה שקנה עבד קנה רבו.

וכתב הפרישה דה"ה אם נתנו אחרים כסף לעבד ע"מ שלא יהיה לאדון רשות בהן אלא שיהיה העבד אוכל ושותה ולובש בהן ג"כ לא זכה האדון, אבל הט"ז חלק עליו כיון דלעבד אין יד כלל לא בקרן ולא בפירות קנה האדון, ולא דמי לאשה שהיא קנתה גוף והבעל אוכל פירות וא"כ לא מהני רק באומר לו ע"מ שתצא בהן לחירות. ש"ך ס"ק ל"ט.

ח. הש"ך בס"ק מ' כתב דטעות סופר כאן, וצ"ל מאחר לאחר אבל לא מרבו לאחר, כיון שיד עבד כיד רבו לא זכה המקבל.

עין משפט ד.

אה"ע סימן פה סעיף יא

יא. יח. ^ט התנה הנותן מתנה לאשה ע"מ שאין לבעל רשות בה קנה הבעל כנ"מ ואוכל פירות, אבל אמר ^י ע"מ שתלבשי בהם במעות אלו או ע"מ שתעשי מה שתרצי בהם בלא רשות בעליך, הרי זה מועיל ואין לבעל בהם פירות.

הגה: יט. התנה אביה ^כ במתנה שרוצה לתת לה באחד הדרכים הנ"ל שאין לבעל כלום ומת האב, נתבטלה המתנה וזכה בה הבעל כנ"מ מצד ירושה.

יו"ד סימן רכב סעיף א

א. א. המודר הנאה מחמיו, והוא רוצה לתת לבתו כסף כדי שתהיה נהנית בהם ומוציאה אותם לצרכיה, הרי נותן לה ואומר לה, הרי מעות הללו נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהיה לבעליך רשות בהם אלא יהיו למה שאת נותנת לתוך פיך או למה שתלבשי, ולא קנה אותם הבעל, ומותר הבעל בהם ^ל.
וי"א דאפי' אמר על מנת שאין לבעליך רשות בהם ומה שתרצי תעשי בהם ג"כ קנה הבעל ואסור בהם ^מ.

עין משפט ה.

יו"ד סימן רסז סעיף כב

עיין לעיל עין משפט ג

עין משפט ו.

יו"ד סימן רסז סעיף כו

עיין לעיל דף כג. עין משפט ג ד

ט. במשנה נדרים דף פ"ח כר"מ.

י. היינו אף לרב דבעינן שייחד לדבר מסויים, ועיין בח"מ ס"ק כ"ו חילוקי דינים ושיטות בדין זה.

כ. הרמב"ן בתשובה סי' ק"נ.

ל. ממשנה נדרים פ"ח ע"א, ודוקא שלא נותן לה כסף זה למזונות דאם נותן לה למזונות א"צ לומר לה כלום, וכמו בסי' רכ"א סעיף ב', כ"כ הר"ן. ואחרי שהבעל לא קנה אותם הוי של האשה ואז מותר לחתנו ליהנות מהם.

מ. טור בשם הרא"ש והתוס' בפ"ק דקידושין דף כ"ג ע"א, והראב"ד בהשגותיו פסק כרב, ודלא כרמב"ם בפ"ז מנדרים דפסק כשמואל.